

Servei de Documentació:
« Missatge per a la 54 Jornada Mundial de les Comunicacions Socials »

Servei de Documentació

Unió de Religiosos de Catalunya • Centre de Vida Religiosa i Espiritualitat

Plaça d'Urquinaona, 11, 2n 2a (08010 Barcelona) Tel. 93 302 43 67 sec.general@urc.cat - urc.info@gmail.com

Autors	1. Papa Francesc 2. Bisbes de la Comissió Episcopal per a les Comunicacions Socials de la CEE	300
Títol	1. Missatge del papa Francesc per a la 54 Jornada Mundial de les Comunicacions Socials 2. "Els comunicadors sou garants d'esperança davant el Covid-19"	
Font	Traducció al català del missatge: http://www.documents.arquebisbattarragona.cat/2020/01/24/missatge-per-a-la-54-jornada-mundial-de-les-comunicacions-socials/	
Publicat	24 de maig de 2020	

Perquè HO PUGUIS EXPLICAR i GRAVAR en LA memòria (cf. Ex 10,2)

LA VIDA ES FA HISTÒRIA

PAPA FRANCESC

Perquè HO PUGUIS explicar i GRAVAR en LA memòria (cf. Ex 10,2)

LA VIDA es fa Història

PAPA FRANCESC

MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC
PER A LA 54 JORNADA MUNDIAL
DE LES COMUNICACIONS SOCIALS

Vull dedicar el *Missatge* d'aquest any al tema de la narració, perquè crec que per a no perdre'ns necessitem respirar la veritat de les bones històries: històries que construeixin, no que destrueixin; històries que ajudin a retrobar les arrels i la força per avançar junts. Enmig de la confusió de les veus i dels missatges que ens envolten, necessitem una narració humana, que ens parli de nosaltres i de la bellesa que posseïm. Una narració que sàpiga mirar el món i els esdeveniments amb tendresa; que expliqui que som part d'un teixit viu; que reveli l'entreteixit dels fils amb els quals estem units els uns amb els altres.

1. Teixir històries

L'home és un ésser narrador. Des de la infantesa tenim fam d'històries de la mateixa manera que tenim fam d'aliments. Tant si són en forma de contes, de novel·les, de pel·lícules, de cançons, de notícies..., les històries influeixen en la nostra vida, encara que no en siguem conscients. Sovint decidim el que està bé o malament de fer basant-nos en els personatges i en les històries que hem assimilat. Els relats ens ensenyen; plasmen les nostres conviccions i els nostres comportaments; ens poden ajudar a entendre i a dir qui som.

L'home no és només l'únic ésser que necessita vestir-se per a cobrir la seva vulnerabilitat (cf. Gn 3,21), sinó que també és l'únic ésser que necessita "revestir-se" d'històries per a custodiar la seva vida. No teixim només roba, sinó també relats: de fet, la capacitat humana de "teixir" implica tant als *teixits* com als *textos*. Les històries de cada època tenen un "teler" comú: l'estructura preveu "herois", també actuals, que per a dur a terme un somni s'enfronten a situacions difícils, lluiten contra el mal empesos per una força que els dona valentia, la de l'amor. Submergint-nos en les històries, podem trobar motivacions heroiques per enfrontar els reptes de la vida.

L'home és un ésser narrador perquè és un ésser en realització, que es descobreix i s'enriqueix en les trames dels seus dies. Però, des del principi, el nostre relat es veu amenaçat: en la història hi serpenteja el mal.

2. No totes les històries són bones

«Si un dia en menjàveu, [...] seríeu iguals com déus» (cf. Gn 3,5). La temptació de la serp introdueix en la trama de la història un nus difícil de desfer. “Si posseeixes, et convertiràs, aconseguiràs...”, xiuxiueja encara avui qui se serveix de l’anomenat *storytelling* amb finalitats instrumentals. Quantes històries ens narcotitzen, convencent-nos que necessitem contínuament tenir, posseir, consumir per a ser feliços. Quasi no ens adonem de com ens tornem àvids de xafarderies i de tafaneries, de quanta violència i falsedat consumim. Sovint, en els telers de la comunicació, en lloc de relats constructius, que són un aglutinant dels llaços socials i del teixit cultural, es fabriquen històries destructives i provocadores, que desgasten i trenquen els fils fràgils de la convivència. Recopilant informació no contrastada, repetint discursos trivials i falsament persuasius, fustigant amb proclames d’odi, no es teixeix la història humana, sinó que es despulla l’home de la dignitat.

Però mentre que les històries utilitzades amb finalitats instrumentals i de poder tenen una vida breu, una bona història és capaç de transcendir els límits de l’espai i del temps. A distància de segles segueix essent actual, perquè alimenta la vida.

En una època en la qual la falsificació és cada vegada més sofisticada i arriba a nivells exponencials (el *deepfake*), necessitem saviesa per a rebre i crear relats bells, veritables i bons. Necessitem valor per a rebutjar els que són falsos i malvats. Necessitem paciència i discerniment per a redescobrir històries que ens ajudin a no perdre el fil entre les moltes laceracions d’avui; històries que treguin a la llum la veritat d’allò que som, fins i tot en l’heroïcitat ignorada de la vida quotidiana.

3. La *Història* de les històries

La Sagrada Escripura és una *Història d’històries*. Quantes vivències, pobles, persones ens presenta! Ens mostra des del principi un Déu que és creador i narrador alhora. En efecte, pronuncia la seva Paraula i les coses existeixen (cf. Gn 1). A través de la seva narració Déu crida les coses a la vida i, a la fi, crea l’home i la dona com els seus interlocutors lliures, generadors d’història juntament amb Ell. En un salm, la criatura diu al Creador: «Vós heu creat el meu interior, m’heu teixit a les entranyes de la mare. Us dono gràcies per haver-me fet tan admirable, és meravellosa la vostra obra. Us era tot jo ben conegut, res de meu no us passava per alt, quan jo m’anava fent secretament, com un brodat, aquí baix a la terra» (139,13-15). No naixem realitzats, sinó que necessitem constantment ser “teixits” i “brodats”. La vida ens va ser donada per a convidar-nos a seguir teixint aquesta “obra admirable” que som.

En aquest sentit, la Bíblia és la gran història d’amor entre Déu i la humanitat. Al centre hi ha Jesús: la seva història porta a l’acompliment l’amor de Déu per l’home i, alhora, la història d’amor de l’home per Déu. L’home serà cridat així, de generació en generació, a *explicar i a gravar en la seva memòria* els episodis més significatius d’aquesta *Història d’històries*, els que puguin comunicar el sentit del que ha passat.

El títol d’aquest *Missatge* està pres del llibre de l’Èxode, un relat bíblic fonamental, en el qual Déu intervé en la història del seu poble. De fet, quan els fills d’Israel estaven esclavitzats cridaren Déu,

Ell els escoltà i rememorà: «Déu *es recordà* de l'aliança que havia fet amb Abraham, Isaac i Jacob. Déu va mirar els israelites i es va fer càrrec de la seva situació» (Ex 2, 24-25). De la memòria de Déu brolla l'alliberament de l'opressió, que té lloc a través de signes i prodigis. És aleshores quan el Senyor revela a Moisès el sentit de tots aquests signes: «*Perquè puguis explicar [i gravar en la memòria] als teus fills i nets [...] quins prodigis he obrat enmig seu. I vosaltres sabreu que jo soc el Senyor*» (Ex 10,2). L'experiència de l'Èxode ens ensenya que el coneixement de Déu es transmet sobretot explicant, de generació en generació, com Ell segueix fent-se present. El Déu de la vida es comunica explicant la vida.

El mateix Jesús parlava de Déu no amb discursos abstractes, sinó amb paràboles, narracions breus, preses de la vida quotidiana. Aquí la vida es fa història i després, per qui l'escolta, la història es fa vida: aquesta narració entra en la vida de qui l'escolta i la transforma.

No és casualitat que també els Evangelis siguin relats. Mentre ens informen sobre Jesús, ens “performen”¹ a Jesús, ens conformen a Ell: l'Evangelí demana al lector que participi en la mateixa fe per a compartir la mateixa vida. L'Evangelí de Joan ens diu que el Narrador per excel·lència —el Verb, la Paraula— es va fer narració: «El Fill únic, que està en el si del Pare, és qui l'ha *explicat*» (cf. Jn 1,18). He usat el terme “explicat” perquè l'original *exeghésato* pot traduir-se com a “revelat” o com a “explicat”. Déu s'ha entreteixit personalment en la nostra humanitat, donant-nos així una nova forma de teixir les nostres històries.

4. Una història que es renova

La història de Crist no és patrimoni del passat, és la nostra història, sempre actual. Ens mostra que a Déu l'importa tant l'home, la nostra carn, la nostra història, fins al punt de fer-se home, carn i història. També ens diu que no hi ha històries humanes insignificants o petites. Després que Déu es va fer història, tota història humana és, d'alguna manera, història divina. En la història de cada home, el Pare torna a veure la història del seu Fill que baixà a la terra. Tota història humana té una dignitat que no pot suprimir-se. Per tant, la humanitat es mereix relats que estiguin a la seva alçada, a aquesta alçada vertiginosa i fascinant a la qual Jesús la va elevar.

Escrivia sant Pau: «Sou una carta que ve de Crist [...] no ha estat escrita amb tinta, sinó amb l'Esperit del Déu viu; i no en taules de pedra, sinó en taules de carn, en els vostres cors» (2 Co 3,3). L'Esperit Sant, l'amor de Déu, escriu en nosaltres. I, a l'escriure dins nostre, grava en nosaltres el bé, ens el recorda. *Re-cordar* significa efectivament *dur al cor*, “escriure” en el cor. Per obra de l'Esperit Sant cada història, fins i tot la més oblidada, fins i tot la que sembla estar escrita amb les línies més tortes, pot tornar-se inspirada, pot renéixer com una obra mestra, convertint-se en un apèndix de l'Evangelí. Com les *Confessions* d'Agustí. Com *El Relat del Pelegrí* d'Ignasi. Com la *Història d'una ànima* de Teresa de l'Infant Jesús. Com *Els Promesos*, com *Els Germans Karamazov*. Com tantes innumbrables històries que han escenificat admirablement la trobada entre la llibertat de Déu i la de l'home. Cada un de nosaltres coneix diferents històries que fan olor d'Evangelí, que han donat testimoni de l'Amor

¹Cf. Benet XVI, Carta enc. *Spe salvi*, 2: «El missatge cristià no era només “informatiu”, sinó “performatiu”. Això significa que l'Evangelí no és només una comunicació de coses que es poden saber, sinó una comunicació que comporta fets i canvia la vida».

que transforma la vida. Aquestes històries demanen ser compartides, explicades, fetes viure en totes les èpoques, amb tots els llenguatges i per tots els mitjans.

5. Una història que ens renova

En tot gran relat entra en joc el nostre relat. Mentre llegim l'Escriptura, les històries dels sants, i també aquests textos que han sabut llegir l'ànima de l'home i treure a la llum la seva bellesa, l'Esperit Sant és lliure d'escriure en el nostre cor, renovant en nosaltres la memòria d'allò que som als ulls de Déu. Quan rememorem l'amor que ens va crear i ens va salvar, quan posem amor en les nostres històries diàries, quan teixim de misericòrdia les trames dels nostres dies, aleshores passem pàgina. Ja no estem lligats als records i a les tristeses, enllaçats a una memòria malalta que ens empresona el cor, sinó que obrint-nos als altres, ens obrim a la visió mateixa del Narrador. Explicar a Déu la nostra història no és mai inútil; encara que la crònica dels esdeveniments resti inalterada, canvien el sentit i la perspectiva. Explicar-se al Senyor és entrar en la seva mirada d'amor compassiu vers nosaltres i vers els altres. A Ell podem narrar-li les històries que vivim, dur-lo a les persones, confiar-li les situacions. Amb Ell podem lligar el teixit de la vida, apedaçant els trossos trencats i els esquinçalls. Com el necessitem tots!

Amb la mirada del Narrador —l'únic que té el punt de vista final— ens apropem després als protagonistes, als nostres germans i germanes, actors al costat nostre de la història d'avui. Sí, perquè ningú és un extra en l'escenari del món i la història de cadascú està oberta a la possibilitat de canviar. Fins i tot quan expliquem el mal podem aprendre a deixar espai a la redempció, podem reconèixer enmig del mal el dinamisme del bé i fer-li un lloc.

No es tracta, doncs, de seguir la lògica de l'*storytelling*, ni de fer o fer-se publicitat, sinó de recordar allò que som als ulls de Déu, de donar testimoni del que l'Esperit escriu en els cors, de revelar a cadascú que la seva història conté obres meravelloses. Per això, ens encomanem a una dona que va teixir la humanitat de Déu en el seu si i —diu l'Evangeli— va entreteixir tot el que passava. La Mare de Déu ho guardava tot, meditant-ho en el seu cor (cf. Lc 2,19). Demanem ajuda a aquella que va saber desfer els nusos de la vida amb la força suau de l'amor:

Oh Maria, dona i mare, vós vàreu teixir en el vostre si la Paraula divina, vós vàreu narrar amb la vostra vida les obres magnífiques de Déu. Escolteu les nostres històries, guardeu-les en el vostre cor i feu vostres aquelles històries que ningú no vol escoltar. Ensenyeu-nos a reconèixer el fil bo que guia la història. Mireu el cúmulo de nusos en què s'ha enredat la nostra vida, paralitzant la nostra memòria. Les vostres mans delicades poden desfer qualsevol nus. Dona de l'Esperit, mare de la confiança, inspireu-nos també a nosaltres. Ajudeu-nos a construir històries de pau, històries de futur. I mostreu-nos el camí per a recórrer-les junts.

Roma, prop de Sant Joan del Laterà, 24 de gener de 2020, festa de sant Francesc de Sales.

Francesc

MISSATGE AL món DE LA COMUNICACIÓ

ELS COMUNICADORS SÓU GARANTS D'ESPERANÇA DAVANT EL COVID-19

BISBES DE LA COMISSIÓ EPISCOPAL PER A LES COMUNICACIONS SOCIALS DE LA CEE

Semblava que no arribaria el maligne coronavirus que castigava llunyanes zones de la terra, però de sobte els espanyols ens vam veure confinats a casa nostra, com succeeix en altres països. Enmig d'aquesta situació, vosaltres comunicadors i periodistes heu de narrar el drama mortal d'aquesta pandèmia i alhora els exemples esperançadors de lliurament i solidaritat que es donen abundantment en la nostra societat.

Els bisbes de la Comissió Episcopal per a les Comunicacions Socials (CECS), volem reconèixer el lluminós treball dels professionals que estan en primera línia d'aquesta guerra, com són els professionals sanitaris i els seus serveix auxiliars, laboratoris i farmàcies. Amb ells, tots els qui ens faciliten la nostra vida quotidiana, repartidors i distribuïdors, comerciants i supermercats, serveis de neteja, de transport, de manteniment, funeràries, juntament amb les exemplars actuacions dels militars, guàrdies civils i policies.

També és d'agrair el servei dels preveres, a les capellanies dels hospitals, donant el consol als cementiris, atenent des de les parròquies als qui estan sols i assistint els més necessitats, units a Càritas. Igualment, per a tots aquells que contribueixen anònimament i solidàriament al bé comú, que arribi el nostre respecte, admiració i agraïment. De manera especial, demanem i esperem la prompta recuperació dels professionals que han caigut malalts i encomanem els qui han donat la seva vida pel bé de tots. Cada un d'ells fa veritat la petició del papa Francesc que ens convidava a «prendre seriosament el que compta, a no perdre'ns en coses insignificants, a redescobrir que la vida no serveix, si no se serveix. Perquè la vida es mesura des de l'amor» (Roma, 6 d'abril de 2020).

En aquests moments difícils, els mitjans de comunicació ens permeten conèixer el que està passant amb tots els seus matisos i les seves complexitats, posen en context les informacions i donen resposta a les nostres preguntes. A més, difonen les indicacions que assenyalen les autoritats competents, que hem de viure en aquest moment com a societat, i ajuden a desmentir les notícies falses i els rumors

que poden angoixar o fer caure en la desesperació o el desordre. El vostre servei és essencial per a una societat que estima la llibertat i la veritat.

Volem destacar el paper de les empreses de comunicació i la tasca social que vosaltres, periodistes, corresponsals i comunicadors, dueu a terme en aquesta epidèmia: escurçant les distàncies geogràfiques i socials, obriu una finestra a l'esperança i al futur, doneu a conèixer iniciatives solidàries i ofereu als qui estan confinats a casa múltiples possibilitats per estar connectats amb el món i per a desenvolupar les seves qualitats. Sense oblidar, la capacitat d'entretenir amb programes d'humor, amb el cinema o la música, que ens permet sortir d'una rutina diària necessàriament estreta, i ens pot vincular amb el millor de la humanitat, l'art i la cultura. Sense aquesta tasca dels mitjans de comunicació, aquest aïllament seria molt pitjor.

En moltes ocasions, aquest treball no està exempt de dificultats tècniques i de preocupacions personals en el present, però també en el temor sobre el que pugui passar en el futur amb el vostre lloc de treball. L'agraïment de tots hauria de traduir-se en suport social perquè els mitjans puguin continuar duent a terme la seva tasca ara i en el futur que es presenta difícil. Rebeu tots la nostra consideració, respecte i ànim!

La nostra esperança està en què el coronavirus sigui vençut, no només pel treball individual d'alguns, sinó per l'esforç col·lectiu de cadascú que compleix amb el seu deure, que en el cas de molts de nosaltres és el de quedar-nos a casa. Cal treure lliçons del que està passant. Aquesta situació es pot superar junts, entre tots, sumant l'esforç de cadascú per a construir un temps nou ple de valors i amb un estil de vida molt més senzill i fratern.

Ha finalitzat el temps litúrgic de la Quaresma, però no ha acabat el nostre confinament a les cases, seguim en «situació quaresmal», però vivint amb sentit Pasqual el goig i l'esperança que sorgeix de l'esdeveniment clau del cristianisme: Crist ha mort i ha ressuscitat, vençant el mal, la mort, el dolor i tota malaltia. Perquè Ell és l'Esperança dels vivents, dels qui estan a prop i dels qui estan lluny. Arriba a tots amb la seva acció misteriosa i salvadora.

Quan moren les esperances dels pobles, desapareixen les cultures. Per això, a vosaltres homes i dones de la comunicació a Espanya us demanem que no us canseu, enmig d'aquest panorama fosc. Sigueu portadors de la veritat i l'esperança en tot allò que feu i comuniqueu, perquè les vostres notícies i programes arribin al cor de la ciutadania adolorida. Que sapigueu que esteu presents en les nostres pregàries perquè el mal d'aquest virus espantós no us arribi i pugueu gaudir sempre de la «salut de l'ànima i del cos».

Malgrat el que està passant hem de desitjar-vos: bona Pasqua de Resurrecció! Amb el nostre afecte i benedicció.

- + Mons. Juan del Río. Arquebisbe castrense i president de la CECS
- + Mons. Salvador Giménez. Bisbe de Lleida
- + Mons. José Manuel Lorca. Bisbe de Cartagena.
- + Mons. Sebastià Taltavull. Bisbe de Mallorca
- + Mons. José Ignacio Munilla. Bisbe de Sant Sebastià
- + Mons. Antonio Gómez Cantero. Bisbe d'Albarracín-Teruel
- + Mons. Joan Piris. Bisbe emèrit de Lleida